

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 8.4.2009
COM(2009) 162 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN
HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD**

Bouwen aan een duurzame toekomst voor de aquacultuur

**Een nieuw elan voor de strategie voor een duurzame ontwikkeling van de Europese
aquacultuur**

{ SEC(2009) 453 }
{ SEC(2009) 454 }

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Bouwen aan een duurzame toekomst voor de aquacultuur

Een nieuw elan voor de strategie voor een duurzame ontwikkeling van de Europese aquacultuur

1. INLEIDING

De moderne aquacultuur heeft als snelst groeiende voedselproductiesector met een gemiddelde mondiale groei van 6 à 8 % per jaar een gigantische innovatie teweeggebracht in de productie van vis en aquatische levensmiddelen. De mondiale aquacultuurproductie bedroeg in 2006 bijna 52 miljoen ton en is sinds het begin van het nieuwe millennium met een derde toegenomen, vooral dankzij de spectaculaire groei in Azië en Zuid-Amerika. De sector voorziet nagenoeg de halve wereld van vis voor menselijke consumptie, geeft bovendien nog steeds een significant potentieel voor verdere groei te zien¹ en speelt bijgevolg een sleutelrol in de zoektocht naar oplossingen om aan de toekomstige vraag naar vis te voldoen. De ontwikkeling van de aquacultuur maakt het echter geenszins minder noodzakelijk de overbevissing van wilde bestanden te reduceren en uiteindelijk te elimineren om tot een duurzame exploitatie van de oceanen te komen. Kortom: aquacultuur biedt gigantische kansen, maar brengt ook aanzienlijke problemen met zich, met name op het gebied van de milieuduurzaamheid van de productie en de kwaliteit en veiligheid van de producten. De aquacultuur is als economische sector van groot belang in bepaalde kust- en continentale gebieden van de EU. De sector produceert zowel zoetwater- en zoutwatervis, als schaal- en schelpdieren aan de hand van verschillende kweeksystemen: gesloten of open, extensief of intensief, op het land, in meren, in vijvers – gevoed door rivieren of zelfs grondwater – dichtbij de kust of verder in zee. Deze sector wordt overlapt door verschillende communautaire beleidsgebieden, zoals het structuurbeleid dat met zijn ondersteuning van het visserijbeleid de ontwikkeling van deze sector in Europa een stevige duw in de rug heeft gegeven. De aquacultuur heeft zich van een ambachtelijke en kleinschalige bedrijvigheid ontpopt tot een technologisch uitermate ontwikkelde sector met volledig geïntegreerde bedrijven. In 2006 was de aquacultuur in de EU-27 goed voor ca. 1,3 miljoen ton vis, schaal- en schelpdieren, een omzet van ca. 3 miljard euro en 65 000 banen. Om aan de huidige vraag in de EU naar voor menselijke consumptie bestemde producten van deze sector te voldoen, is ca. 12 miljoen ton nodig.

De in 2002 vastgestelde strategie van de EU voor een duurzame aquacultuur² zet de bakens uit voor het beleid ter bevordering van deze sector. Zeven jaar na dato is beduidend veel vooruitgang geboekt in het garanderen van de milieuduurzaamheid en van de veiligheid en de kwaliteit van de communautaire aquacultuurproductie³. Toch geeft de aquacultuurproductie

¹ FAO: The state of world aquaculture 2008 (exclusief gegevens over aquatische planten).

² Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement - Een strategie voor de duurzame ontwikkeling van de Europese aquacultuur – COM(2002) 511.

³ In 2007 heeft de Commissie een stand van zaken van de vooruitgang opgesteld en in breed opgezette openbare raadplegingen en debatten met de belanghebbende partijen overlegd over de vooruitzichten

over de hele EU bekeken een stagnatie te zien die in scherp contrast staat tot de forse groeipercentages in de rest van de wereld.

Daarom is het moment opportuun om tegen de achtergrond van snel veranderende technologieën en aanhoudende economische en milieuproblemen een inventaris op te maken van de sterke en de zwakke punten van de communautaire aquacultuursector. Met deze mededeling wordt beoogd de oorzaken van de stagnatie in kaart te brengen en aan te pakken om ervoor te zorgen dat de EU een voorname speler blijft in deze strategische sector. In de mededeling wordt rekening gehouden met de verwezenlijkingen van de aquacultuurstrategie van 2002 en met het geïntegreerde maritieme beleid van de EU, dat de mariene activiteiten een nieuw elan heeft gegeven.

2. EEN VISIE VOOR DE TOEKOMST VAN DE AQUACULTUUR IN DE EU

2.1. Uitdagingen en perspectieven

De EU moet als één van de grootste markten voor aquatische levensmiddelen ter wereld steeds meer een beroep doen op invoer om tegemoet te kunnen komen aan de toenemende vraag. Ondanks de talrijke troeven van de EU (een dynamische en baanbrekende onderzoeks- en technologiesector, geavanceerde apparatuur en visvoerders, gekwalificeerde en goed opgeleide ondernemers en innovatieve bedrijven, een solide kader voor milieu- en gezondheidsbescherming) staat de aquacultuur in de EU voor een groot aantal problemen, zoals beperkte toegang tot ruimte en vergunningen, de versnippering van de sector, de beperkte toegang tot zaaikapitaal of leningen voor innovatie in een risicovolle omgeving (vooral gezien de voortdurend veranderende economische omstandigheden en handelspatronen), pressie als gevolg van de invoer en gebrek aan geneesmiddelen en vaccins. Daarbij komt nog dat de strenge EU-voorschriften, met name op het gebied van milieubescherming, de mededingingspositie van de communautaire marktdeelnemers ten opzichte van hun concurrenten in Azië en Latijns Amerika onder druk zetten.

De EU moet in de mondiale markt en in de bevordering van duurzaamheid en veiligheid investeren door haar technologieën en deskundigheid aan de man te brengen.

Kennis over de aquacultuursector dringt nog altijd maar mondjesmaat door bij overheden en investeerders. De sector wordt geconfronteerd met de typische problemen van een samenleving in ontwikkeling die vecht om ruimte en kampt met een toenemende zorg over de milieuduurzaamheid van landbouwactiviteiten.

2.2. Bouwen aan de toekomst van de aquacultuursector in de EU

Volgens voorspellingen van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties zal het verbruik van aquatische levensmiddelen blijven toenemen. In het wild gevangen vis zal niet volstaan om deze vraag te dekken. Zelfs als de wilde bestanden tot het niveau van de maximale duurzame opbrengst herstellen, zal de aquacultuursector moeten bijspringen om aan de snel groeiende vraag te voldoen. De EU moet zich op de toename van de vraag voorbereiden, wil zij de consument van de gevraagde producten kunnen voorzien.

voor de aquacultuursector in Europa:
Zie http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/governance/consultations/consultation_100507_en.htm en
http://ec.europa.eu/fisheries/meetings_events/events/archives/events_2007/conference_151107_en.htm.

De communautaire aquacultuursector van de toekomst moet een voortrekker worden in de inspanningen voor een duurzame ontwikkeling. Adequate maatregelen moeten ervoor zorgen dat deze sector het voortouw neemt in de “blauwe revolutie” op het gebied van de productie van aquatische levensmiddelen, technologie en innovatie en de vaststelling van normen en certificeringsprocessen op EU- en internationaal niveau. In dit verband moet deze mededeling worden gezien als een voorzet die moet helpen de juiste omstandigheden te creëren voor een succesrijke, duurzame en concurrerende aquacultuursector. De sector moet in staat zijn alle schakels van de bevoorradingsketen te verzorgen en dus zowel hoogwaardige en innovatieve producten kunnen leveren aan de consumenten uit de EU en daarbuiten, als degelijk materiaal aan aquacultuurbedrijven.

Voor de productie van de aquacultuurproducten en van de daarvoor benodigde uitrusting moet gebruik worden gemaakt van het meest geavanceerde onderzoek en van spitstechnologie. De EU moet zorgen voor een voorsprong op het gebied van onderzoek en technologie, wil zij haar leiderspositie in deze strategische sector behouden en het concurrentievermogen van de aquacultuursector verbeteren. Daarom moet zij de sector blijven aanmoedigen zich verder te ontwikkelen en gebruik te maken van innovatieve technologieën en beheerstechnieken. Een geavanceerde onderzoek- en technologiebasis moet de aquacultuursector tevens helpen om vanuit milieuoogpunt duurzaam te werken. Deze aanpak zou een aantal aquacultuurbedrijven uit de EU en de ondernemingen die de gebruikte technologie leveren, in staat stellen buiten de EU te investeren.

De marktomstandigheden zullen niet alleen bepalen hoe de sector zal bijdragen tot de bevoorrading van de markt met gezonde en veilige aquatische levensmiddelen, maar zullen de EU ook minder afhankelijk maken van invoer. De communautaire producenten moeten bij het positioneren van hun producten op de markt het hoogwaardige karakter ervan naar voren halen, met nadruk op de milieuprestatie, de hoge gezondheidsnormen en de traceerbaarheid, en moeten werk maken van een grotere marktpenetratie in de EU en daarbuiten. In dit verband kunnen WTO-compatibele vrijwillige etiketterings- en certificeringsregelingen het vertrouwen van de consument versterken en de positie van aquacultuurproducten die aan rigoureuze kwaliteitsnormen voldoen, op de interne en de wereldmarkt verbeteren.

Geavanceerd onderzoek en spitstechnologie moeten de aquacultuur helpen uit te groeien tot een vanuit milieuoogpunt duurzame sector. Milieuduurzaamheid is inmiddels een speerpunt geworden en consumenten dringen er steeds nadrukkelijker op aan dat aquacultuurproducten overeenkomstig strenge milieuvoorschriften worden geproduceerd en vervoerd. De toepassing van strenge normen zal de sector bovendien een beter imago en een betere markttoegang bezorgen.

Een aantal grote belemmeringen voor de ontwikkeling van de Europese aquacultuur kan rechtstreeks worden teruggevoerd op nationale of regionale beleids- en andere maatregelen. Daarom is het voor de verwezenlijking van deze visie noodzakelijk dat de openbare instanties een geschikt kader vaststellen en bijdragen tot het wegruimen van belemmeringen in de nationale wetgeving. Een dergelijk kader moet voorspelbaar, coherent en kosteneffectief zijn, wil men de sector in staat stellen zijn mogelijkheden optimaal te benutten.

Daarom kan deze strategie slechts vruchten afwerpen slaan als de doelstellingen en de visie ervan door alle betrokkenen worden gedeeld en door de openbare instanties worden versterkt en gekanaliseerd naar het nationale en regionale niveau.

3. BEVORDERING VAN HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE COMMUNAUTAIRE AQUACULTUURPRODUCTIE

Wil de EU deze visie voor de Europese aquacultuur handen en voeten geven, dan zal zij maatregelen moeten treffen ter bevordering van een meer concurrerende en gediversifieerde aquacultuursector (inclusief de leveranciers van apparatuur en technologie) die geschraagd wordt door de meest geavanceerde onderzoeks- en technologiebasis en op een duurzame manier kan voorzien in de behoeften van de hele bevoorradingketen en van de consument. De prioritaire randvoorwaarden voor een duurzame ontwikkeling van de aquacultuur zullen trouwens ook worden beoordeeld in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid en het toekomstige financieringskader daarvoor. De Commissie zal in dit verband nagaan of met name specifieke financieringsmogelijkheden kunnen worden opgezet voor maatregelen die de nationale dimensie overstijgen.

3.1. Onderzoek en technologische ontwikkeling

De EU is een cruciale financier van onderzoek en technologische ontwikkeling in de aquacultuur. Binnen het zesde kaderprogramma voor onderzoek is 98 miljoen euro toegewezen aan onderzoeksprojecten op dit gebied, waarvan 32 miljoen euro is bestemd voor KMO's. Het is van essentieel belang dat deze steun wordt voortgezet en verhoogd.

De duurzame ontwikkeling van de aquacultuursector moet worden geschraagd door een uitmuntende onderzoeks- en innovatiebasis. Leidinggevende bedrijven in de sector hebben onlangs een initiatief voor de oprichting van een Europees technologie- en innovatieplatform voor de aquacultuur (European Aquaculture Technology and Innovation Platform - EATIP), op poten gezet om de sector in staat te stellen zijn leiderspositie op wereldvlak te handhaven, een strategische visie uit te werken en prioriteiten voor onderzoek en technologische ontwikkeling voor de Europese aquacultuursector vast te stellen. Technologische innovaties in de houderijsystemen zijn efficiënte instrumenten gebleken voor de verlaging van de milieu-impact van de aquacultuursector.

Het is van wezenlijk belang dat uitmuntendheid in onderzoek en technologische ontwikkeling in de aquacultuur verder wordt gesteund, dat particuliere initiatieven op dit gebied worden bevorderd en dat de betrokken financieringsmogelijkheden worden uitgebreid. Door de overheid gefinancierd onderzoek kan een hefboomwerking op particuliere O&O-inspanningen uitoefenen en moet daarom gericht zijn op prioritaire aspecten waarvoor KMO's niet voldoende middelen hebben of waarvoor grote investeringsrisico's moeten worden aangegaan. In dit verband moet worden gezocht naar synergieën met maritieme activiteiten (zoals offshore-aquacultuur).

De Commissie

- zal haar inspanningen op het gebied van O&O in de aquacultuur voortzetten en voldoende financiële middelen aan aquacultuurprojecten toewijzen om de kennisbasis voor duurzame en concurrerende werkwijzen in de aquacultuur te vergroten. De Commissie zal tevens nagaan hoe de bestaande communautaire instrumenten efficiënter kunnen worden ingezet. Parallel daarmee worden de lidstaten en de bedrijven uitgenodigd hun investeringen in onderzoek op het gebied van aquacultuur te verhogen in het kader van de Europese onderzoeksruimte;

- zal de optimale benutting en de ontwikkeling van essentiële onderzoeksinfrastructuur bevorderen en netwerken alsmede de integratie daarvan in bredere netwerken versterken om mondiale problemen aan te pakken, zoals de aanpassing aan de klimaatverandering in het kader van het nieuwe maritieme beleid van de EU en de strategische onderzoeksagenda van de EU⁴;
- nodigt de lidstaten uit het belang van extensieve en traditionele vormen van aquacultuur te erkennen en mogelijkheden te overwegen voor de ontwikkeling van de productie op bestaande locaties en in bestaande voorzieningen.

Adequate verzekeringsinstrumenten (met risicodekking voor de bestanden en/of de technologie) kunnen bovendien een belangrijke rol spelen in de ondersteuning van de ontwikkeling van de aquacultuursector, met name wanneer sprake is van innovatieve projecten waar de impact van verliezen aanzienlijk kan zijn. De Commissie zal daarom het effect van de projecten beoordelen en nagaan of de bestaande richtsnoeren voor het onderzoek van de steunmaatregelen van de staten in de visserij- en de aquacultuursector moeten worden aangepast.

3.2. Gelijke concurrentie voor ruimte

Inspanningen om alle vormen van kustaquacultuur en zoetwaterkweek te ontwikkelen of zelfs maar te behouden, zullen steeds stoten op het probleem van de toenemende concurrentie voor ruimte.

Gezien het essentiële belang van een goede locatie moeten de ruimtelijkeordeningsplannen voldoende betrouwbare gegevens bevatten om de keuze van een bedrijfssite te rechtvaardigen, investeerders de nodige zekerheid te bieden, conflicten te voorkomen en synergieën tussen de activiteit en de omgeving te vinden die een duurzame ontwikkeling mogelijk maken.

De Commissie

- zal haar initiatieven voor de ontwikkeling van een maritieme ruimtelijke ordening en een geïntegreerd beheer van kustgebieden voortzetten conform het kader voor het nieuwe maritieme beleid van de EU⁵;
- nodigt alle lidstaten uit systemen voor mariene ruimtelijke ordening te ontwikkelen waarin het strategische belang van de aquacultuur ten volle wordt erkend. De Commissie zal in dit verband, binnen de voorbereiding van de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, nagaan of het verband tussen de communautaire financieringsinstrumenten en de toegang tot ruimte voor maritieme activiteiten, waaronder aquacultuur, kan worden versterkt;
- vraagt de lidstaten erop toe te zien dat de behoeften en de waarden van de zoetwateraquacultuur volledig in de terrestrische ruimtelijke ordening worden geïntegreerd.

⁴ Mededeling van de Commissie: “Een Europese strategie voor marien en maritiem onderzoek” - COM(2008) 534.

⁵ COM(2007) 575 en COM(2008) 791: Routekaart naar maritieme ruimtelijke ordening: werken aan gemeenschappelijke principes in de EU.

3.3. De aquacultuursector toerusten voor de marktvraag

De communautaire aquacultuursector moet in staat zijn te voldoen aan de vraag van de consument, zich aan te passen aan de veranderende markteisen en op gelijke voet te interageren met de andere actoren in de afzetketen⁶. De Commissie zal het marktbeleid voor visserij- en aquacultuurproducten in 2009 onder de loep nemen en zal

- de behoeften van de aquacultuursector in het kader van de hervorming van het marktbeleid voor visserij- en aquacultuurproducten beoordelen en aanpakken, met name op het gebied van producenten- en bedrijfskolomorganisaties, consumentenvoorlichting en afzetinstrumenten, zoals de etikettering van aquatische levensmiddelen;
- haar inspanningen voor de ontwikkeling en bevordering van normen (met name inzake biologische aquacultuur en milieukeurregelingen) voortzetten in samenwerking met de lidstaten, het Europees Parlement en de belanghebbende partijen;
- op internationaal niveau blijven samenwerken aan etikettering en certificering, met name met de FAO.

3.4. De internationale dimensie

Innovatie biedt ook de aanverwante sectoren (zoals leveranciers van materiaal en visvoerders en de diergezondheidssector) de gelegenheid uit te breiden en hun deskundigheid naar andere delen van de wereld te exporteren.

In dat verband zal de Commissie

- in het kader van de externe dimensie van het gemeenschappelijk visserijbeleid nadenken over de oprichting van een basis om de ontwikkeling van de aquacultuur in derde landen te bevorderen en de kansen voor communautaire aquacultuurbedrijven op die markten te vergroten;
- in het kader van haar nieuwe actieplan voor de gezondheid van dieren een exportstrategie op communautair niveau ontwikkelen om de rol van de Gemeenschap in onderhandelingen over exportvoorwaarden op het gebied van diergezondheid te versterken;
- op internationaal niveau blijven pleiten voor de noodzaak de ontwikkeling van de aquacultuur op een duurzame leest te schoeien, met als doel de milieuprestatie van een aantal bestaande werkwijzen te verbeteren en het speelveld van deze sector op mondiaal niveau gelijk te effenen.

4. VASTSTELLING VAN VOORWAARDEN VOOR DE DUURZAME GROEI VAN DE AQUACULTUUR

De Gemeenschap zal erop toezien dat de communautaire aquacultuursector zich ontwikkelt op een manier die verenigbaar is met het doel de natuurlijke omgeving een hoog niveau van bescherming te bieden. Bovendien moeten aquatische levensmiddelen die in de EU worden

⁶ Het "Consensus"-project illustreert hoe het overleg tussen de belanghebbende partijen van de afzetketen kan worden verbeterd.

geproduceerd of ingevoerd, voldoen aan strenge normen op het gebied van veiligheid en bescherming van de gezondheid van de consument. Bovendien moet de Gemeenschap blijven streven naar een hoog niveau van bescherming van de gezondheid en het welzijn van gekweekte aquatische dieren.

4.1. De verenigbaarheid van aquacultuur en milieu waarborgen

4.1.1. Een milieuvriendelijke aquacultuur

De EU heeft zich verbonden tot een hoog niveau van milieubescherming en haar wetgeving gebaseerd op het voorzorgsbeginsel. Er zijn technologieën voor het verwijderen van afvalstoffen en contaminanten uit het water beschikbaar en de verdere ontwikkeling van nieuwe technologieën ter vermindering van effluënten zal de komende jaren waarschijnlijk nog aan belang winnen. De naleving van de Gemeenschapswetgeving op het gebied van water is bovendien van cruciaal belang om de voor de productie van veilige kwaliteitslevensmiddelen vereiste waterkwaliteit te waarborgen.

De Commissie zal:

- in haar beleid en maatregelen de nadruk blijven leggen op het belang van een vanuit milieuoogpunt duurzame ontwikkeling van de aquacultuur;
- de ontwikkelingen op het gebied van ontsnapte aquatische dieren uit de kweekvoorzieningen blijven volgen en, zo nodig, de toegevoegde waarde van ingrijpen door de EU overwegen.

4.1.2. Een aquacultuurvriendelijk milieu

Om de gezondheid van de aquatische dieren en de veiligheid en kwaliteit van de aquacultuurproducten te garanderen moeten aquacultuurbedrijven gebruik maken van water van de allerhoogste kwaliteit.

De eerste stroomgebiedsbeheerplannen die de lidstaten in het kader van de kaderrichtlijn water (KRW)⁷ hebben opgesteld, moeten ervoor zorgen dat het beschermingsniveau in de schelpdierkweekgebieden niet daalt onder het peil dat is vastgesteld in de richtlijn inzake de kwaliteit van schelpdierwater⁸. Naar analogie dient de eerste bijwerking van de in het kader van de KRW opgestelde stroomgebiedsbeheerplannen in 2015 volgens de Commissie uit te monden in - ten minste - het behoud van hetzelfde beschermingsniveau en in de aanwijzing van nieuwe schelpdierproductiegebieden als beschermde gebieden in het kader van de KRW. De toepassing van verschillende regelgevingssystemen op oude en nieuwe schelpdiergebieden is geen optie.

In dat verband zal de Commissie

- erop toezien dat de lidstaten de schelpdierwateren voldoende beschermen in het kader van de eerste stroomgebiedsbeheerplannen die zij in het kader van de kaderrichtlijn water hebben opgesteld;

⁷ Richtlijn 2000/60/EG.

⁸ Richtlijn 2006/113/EG.

- de informatie voor de bevoegde nationale instanties en de sector verbeteren met het oog op een correcte toepassing van de KRW en de kaderrichtlijn inzake de mariene strategie⁹ op aquacultuuractiviteiten, onder meer door het opstellen van richtsnoeren voor de toepassing van de KRW op schelpdiergebieden;
- de behoefte aan de aanvulling van het communautaire rechtskader voor waterbescherming beoordelen met het oog op de intrekking van de richtlijn inzake de kwaliteit van schelpdierwater.

4.2. Vorm geven aan een prestatiegerichte sector voor het kweken van aquatische dieren

Optimale groei en productie gaan hand in hand met optimale houderijomstandigheden, goede gezondheid en diervoeders die afgestemd zijn op de fysiologische behoeften van de gekweekte aquatische dieren. Bovendien heeft het imago van de aquacultuur baat bij maatregelen ter waarborging van het welzijn van de gekweekte dieren.

4.2.1. De gezondheid van de dieren waarborgen

Het communautaire wetgevingskader inzake de gezondheid van aquatische dieren en de preventie en controle van bepaalde ziekten bij deze dieren is in 2006 herzien. De Commissie staat borg voor de onverkorte tenuitvoerlegging van Richtlijn 2006/88/EG en voor de volledige integratie van de gezondheidsbehoeften van aquatische dieren in de nieuwe beleidsstrategie voor diergezondheid en het actieplan ter uitvoering daarvan¹⁰. In dat verband zal de Commissie

- de lijst van voor aquatische dieren belangrijke ziekten¹¹ tegen 2011 evalueren en eventueel herzien;
- de bestaande bepalingen inzake op lidstaatniveau vastgestelde aanvullende garanties voor bepaalde ziekten, in 2009 herzien om ervoor te zorgen dat deze maatregelen geen ongerechtvaardigde drempel vormen. Bij deze herziening zal het behoud van een hoog niveau van bescherming van de diergezondheid vooropstaan;
- de bestaande instrumenten ter financiering van maatregelen ten bate van de gezondheid van aquatische dieren beoordelen (met name in het licht van de bevordering van bioveiligheidsmaatregelen op bedrijven en opleiding). Deze beoordeling zal worden verwerkt in de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid en het betrokken financieringskader.

4.2.2. Het dierenwelzijn garanderen

Consumenten, beleidsmakers en producenten delen de bezorgdheid om het welzijn van de dieren. Dierenwelzijn incorporeert niet alleen een ethische dimensie, maar vormt tevens een belangrijke criterium bij de keuze van de consument voor een bepaald product.

⁹ Richtlijn 2008/56/EG.

¹⁰ COM(2008) 545.

¹¹ De Commissie heeft in dit verband voorjaarsviremie van de karper reeds geschrapt in de lijst van onder Richtlijn 2006/88/EG vallende ziekten.

De wetenschappelijke basis voor het welzijn van vissen is veel minder goed ontwikkeld dan die voor op het land gehouden dieren. Overeenkomstig het actieplan inzake dierenwelzijn¹² zal de Commissie daarom

- soortspecifiek advies over het welzijn van vis inwinnen en de noodzaak van een soortspecifieke benadering verdedigen in internationale fora (met name de Wereldorganisatie voor diergezondheid);
- in de loop van de komende twee jaar een evaluatie van het welzijn van vis in de aquacultuur opzetten met het oog op het onderzoek van eventuele wetgevings- en andere maatregelen. Bovendien plant de Commissie een herziening van de bestaande bepalingen van de verordening inzake het vervoer van dieren¹³, die momenteel geldt voor alle gewervelde dieren, maar niet geschikt is voor aquatische dieren;
- initiatieven van de sector ter waarborging van het welzijn van kweekvis aanmoedigen.

4.2.3. De behoefte aan diergeneesmiddelen aanpakken

Ziekten bij vissen leveren een situatie op waarin zowel diergezondheids- als dierenwelzijnsaspecten een rol spelen. Daarom is het van het grootste belang een gecontroleerde en zorgvuldige toediening van geneesmiddelen aan gekweekte dieren toe te staan. Een van de belangrijkste problemen van de aquacultuursector is echter precies dat toegestane diergeneesmiddelen voor het aanpakken van gezondheidsrisico's slechts beperkt beschikbaar zijn.

De Commissie zal

- de lidstaten en de betrokken belanghebbende partijen aanmoedigen tot de uitvoering van de aanbevelingen die de werkgroep beschikbaarheid ("Availability Task Force") in zijn verslag van 2007 heeft gedaan¹⁴, en de situatie conform de voorstellen geregeld mee herbekijken;
- bijdragen tot betere informatie-uitwisseling tussen de bevoegde instanties en actoren op het gebied van de gezondheid van vissen, met name door vergaderingen van deskundigen en belanghebbenden te beleggen.

4.2.4. Zorgen voor duurzame kwaliteitsvisvoerders

De ontwikkeling van de aquacultuur blijft hinder ondervinden van het gebrek aan betaalbare en vlot beschikbare visvoerders. Op de Europese markt voor aquacultuurproducten is vooral vraag naar vleesetende soorten. Voor het voederen van deze soorten is de sector nog steeds grotendeels afhankelijk van de beschikbaarheid van vismeel en visolie. Het feit dat deze beide productgroepen de belangrijkste ingrediënten voor visvoerders vormen, kan vragen doen rijzen over de economische en milieuduurzaamheid van de sector. Enerzijds heeft de productie van vismeel/visolie de grootste moeite om aan de groeiende vraag te voldoen, waardoor de prijzen

¹² COM(2006) 13.

¹³ Verordening (EG) nr. 1/2005 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten.

¹⁴ <http://www.hma.eu/203.html>

http://www.hma.eu/uploads/media/TF_Report_Availability_Vet_Medicines.pdf

de hoogte in worden geduwd. Anderzijds kan het gebruik van vismeel/visolie uit de industriële visserij de duurzaamheid en het imago van de sector in gevaar brengen. Tegelijkertijd moet bij het zoeken naar geschikte alternatieven rekening worden gehouden met tal van factoren, gaande van consumentenbescherming tot dierenwelzijn. Bij de vaststelling van communautaire voorschriften en normen voor visvoerders moeten de voordelen van een strengere consumentenbescherming zorgvuldig worden afgewogen tegen de druk op de sector om concurrerend te blijven.

De Commissie zal in het kader van haar beleid ter waarborging van een hoog niveau van consumentenbescherming, bijdragen tot de bevordering van de communautaire aquacultuursector door de Gemeenschapswetgeving inzake diervoeders als volgt te verbeteren:

- zorgen voor een betere beschikbaarheid van de voor visvoerders vereiste toevoegingsmiddelen, met name aan de hand van de in mei 2008 goedgekeurde richtsnoeren voor “soepele” vergunningsprocedures voor toevoegingsmiddelen;
- zorgen voor de goedkeuring van haar voorstel ter herziening van de verordening inzake dierlijke bijproducten¹⁵, om te garanderen dat aquatische dieren voeder krijgen dat afkomstig is van aquatische dieren die echter niet tot dezelfde vissoort mogen behoren als de vis waarvoor het voeder is bestemd.

4.3. De bescherming van de gezondheid van de consument waarborgen en de gezondheidsvoordelen van aquatische levensmiddelen erkennen

Om een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen, moeten de bevoegde instanties preventieve maatregelen nemen, voorschriften op het gebied van voedselkwaliteit en -veiligheid opleggen en waar nodig bepalingen vaststellen die het mogelijk maken de markt onder toezicht te plaatsen en de afzet te verbieden. Hiervoor is niet alleen een solide en wetenschappelijk gemotiveerde risico-omschrijving nodig, maar ook een gelijk speelveld. De Commissie zal

- inspanningen blijven leveren om te waarborgen dat zowel in de Gemeenschap geproduceerde als uit derde landen in de Gemeenschap ingevoerde aquatische levensmiddelen veilig zijn voor de consument;
- ervoor zorgen dat de wetgevingsinstrumenten overeenkomstig nieuwe kennis over voedselveiligheid toegerust zijn om de voedselveiligheidsrisico's op de meest adequate manier aan te pakken. De Commissie zal in dit verband de situatie inzake biotoxines herbekijken op basis van de door de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) opgestelde herziening inzake mariene biotoxines die tegen medio 2009 wordt verwacht;
- haar maatregelen blijven baseren op wetenschappelijke gegevens en op het voorzorgsbeginsel. De Commissie zal bovendien de gezondheidsvoordelen van de consumptie van aquatische levensmiddelen beoordelen en in aanmerking nemen.

¹⁵ COM(2008) 345.

5. HET IMAGO EN HET BESTUUR VAN DE SECTOR VERBETEREN

De Europese aquacultuur zal baat hebben bij een beter bestuurskader. Eveneens belangrijk is dat het imago van de sector wordt verbeterd en een voor de duurzame ontwikkeling van de aquacultuur bevorderlijk gelijk speelveld op EU-niveau tot stand wordt gebracht. Om de aquacultuurbedrijven beter voor het voetlicht te brengen, speelt overleg met de belanghebbende partijen een belangrijke rol. De hoofdrol is echter weggelegd voor de nationale autoriteiten aan wie de taak toekomt de ontwikkeling van de aquacultuur op hun grondgebied vorm te geven.

5.1. De Gemeenschapswetgeving beter ten uitvoer leggen

Een betere tenuitvoerlegging van de Gemeenschapswetgeving door de lidstaten moet ervoor zorgen dat de marktdeelnemers onder gelijke voorwaarden beslissingen over de ontwikkeling van de aquacultuur kunnen nemen.

De Commissie zal mee tot de verwezenlijking van deze doelstelling bijdragen en

- richtsnoeren opstellen en specifieke workshops met belanghebbende partijen en nationale instanties beleggen om de kennis over de voornaamste instrumenten van het communautair milieubeleid te verstevigen en de uitvoering ervan te bevorderen. De prioriteit in dit verband zal liggen bij richtsnoeren over aquacultuuractiviteiten en Natura 2000;
- toezien op de correcte tenuitvoerlegging van de Gemeenschapswetgeving inzake diergezondheid en consumentenbescherming door de lidstaten, en hiertoe waar nodig aanvullende richtsnoeren opstellen. De Commissie zal haar inspecties en audits ter plaatse voortzetten en erop toezien dat derde landen voldoen aan voorschriften die ten minste gelijkwaardig zijn aan die in de Gemeenschapswetgeving. De aandacht van de Commissie zal vooral uitgaan naar de correcte tenuitvoerlegging, door alle lidstaten, van tests op mariene biotoxines in schelpdieren en van de nieuwe richtlijn inzake gezondheidsbeleid en ziektebestrijding bij aquatische dieren.

5.2. De administratieve belasting verminderen

Inperking van de administratieve rompslomp, vooral bij kleine en middelgrote ondernemingen, is van essentieel belang om ontwikkeling te bevorderen.

De Commissie

- zal haar beleid ter vereenvoudiging van de wetgeving en vermindering van de administratieve belasting op EU-niveau voortzetten;
- nodigt de lidstaten uit maatregelen te nemen om de ontwikkeling van de bedrijfssector te bevorderen en de administratieve belasting als gevolg van nationale bepalingen te verminderen, met name door de vergunningsprocedures voor de aquacultuur te vereenvoudigen.

5.3. Zorgen voor inspraak van de belanghebbenden en voor adequate publieksvoorlichting

Zonder breed en adequaat overleg blijven de doelstellingen “betere wetgeving en “beter bestuur”, waartoe de Commissie zich onomwonden heeft verbonden, vrome wensen. Zowel

de sector als de overheid moet transparante informatie verstrekken om het imago van de sector te versterken.

De Commissie

- zal nagaan of het profiel van de aquacultuursector aan herziening of verbetering toe is en hoe de rol van de vertegenwoordigers van de sector kan worden versterkt;
- zal een forum voor een dialoog tussen het Europees technologie- en innovatieplatform voor de aquacultuur, de Commissie en de beheerders van de nationale onderzoeksprogramma's opzetten met het oog op een betere programmering van onderzoeksactiviteiten op communautair en nationaal niveau;
- nodigt de lidstaten uit proactieve openbare voorlichtingsinitiatieven van de aquacultuursector te steunen, onder meer aan de hand van de mogelijkheden in het kader van het Europees Visserijfonds.

5.4. Zorgen voor adequaat toezicht op de aquacultuursector

Overheidsbeleid moet berusten op betrouwbare indicatoren. Tot voor kort hadden officiële statistieken van de EU over aquacultuur slechts een beperkte actieradius. In dat verband zal de Commissie

- toezicht uitoefenen op de voortgang en ontwikkeling van deze sector, met name aan de hand van de nieuwe verordening inzake statistieken¹⁶ en het nieuwe kader voor gegevensverzameling;
- actief deelnemen aan internationale inspanningen (met name in het kader van de FAO) om mondiale en geharmoniseerde indicatoren voor deze groeisector verder te ontwikkelen en de aan de hand daarvan verkregen gegevens te verzamelen;
- haar informatiebasis inzake marktprijzen uitbreiden. De Commissie zal de nodige maatregelen nemen om een prijstoezichtssysteem voor visserij- en aquacultuurproducten in de hele afzetketen vast te stellen.

6. CONCLUSIE

Onder meer als gevolg van de mondiale ontwikkelingen en het strategische belang van de aquacultuur op het gebied van voedselzekerheid is voor deze sector een veelbelovende toekomst weggelegd.

De aquacultuur in de EU heeft zich ontwikkeld tot een moderne, dynamische bedrijfssector die veilige, hoogwaardige kwaliteitsproducten levert en heeft bovendien de randvoorwaarden gecreëerd om vanuit milieuoogpunt duurzaam te werken. Dit neemt echter niet weg dat de sector met een aantal problemen wordt geconfronteerd. Deze strategie moet uitmonden in de verwezenlijking van het optimale groeipotentieel van de communautaire aquacultuursector, waarbij rekening wordt gehouden met zowel troeven als beperkingen.

¹⁶ Verordening (EG) nr. 762/2008.

Deze mededeling moet beleidsmakers en overheidsinstanties bewuster maken van het belang van de aquacultuur in de Europese Unie. Met deze strategie wil de EU zowel de belanghebbenden als de overheden toon- en richtinggevend advies ter hand stellen om bij het ontwerpen van het voor de duurzame ontwikkeling van de Europese aquacultuur vereiste beleid coherentie en helderheid te betrachten. De problemen van de aquacultuur in de EU moeten worden omgevormd tot kansen.

Om deze ambitie te verwezenlijken moeten alle betrokkenen, uit zowel openbare als particuliere hoek, vastberaden samenwerken aan de toekomst van de Europese aquacultuursector.

Daarom verzoekt de Commissie het Parlement, de Raad en alle belanghebbende partijen deze Europese aquacultuurstrategie te steunen en op EU-, nationaal en lokaal niveau in een partnerschap tussen openbare instanties en belanghebbende partijen samen te werken aan de ontsluiting van het potentieel van de Europese aquacultuur, en daarbij de milieuduurzaamheid en de strengste gezondheidsnormen te blijven waarborgen.